

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Шкідливі організми України у міжнародній фітосанітарії»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність 202 Захист і карантин рослин
Освітня програма «Карантин рослин»
Рік навчання 2, семестр 3
Форма навчання денна, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 6
Мова викладання українська

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

Сикало Оксана Олексіївна
sukalo_o@nubip.edu.ua

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Шкідливі організми України у міжнародній фітосанітарії» вивчити фітосанітарну законодавчу базу країн-партнерів України та встановити небезпечні для них види, які є місцевими в Україні. Розробка, виконання та дотримання фітосанітарних заходів щодо видів, які можуть інтродукуватися з товарами рослинного походження з України.

вивчення питань щодо наукового обґрунтування фітосанітарного ризику вивезення і можливої акліматизації на території інших держав шкідливих організмів України, їх шкідливість, екологічні та економічні збитки, як наслідок їх життєдіяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні напрямки та мету національної фітосанітарної політики України, головні положення фітосанітарного законодавства нашої країни та їх відповідність міжнародним стандартам.

вміти визначати та обґрунтувати рівень фітосанітарної безпеки відсутніх шкідливих організмів на території нашої держави, а також небезпеку та наслідки занесення шкідливих організмів, що розповсюджені на Україні, на території інших держав, можливість адаптації шкідливих організмів та їх потенційну економічну шкоду.

- розаховувати рівень господарських втрат внаслідок зміни ареалів карантинних організмів;

- методики проведення спеціальних досліджень спільно з вітчизняними організаціями з карантину і захисту рослин та інших країн щодо оцінки відповідності (невідповідності) об'єктів регулювання фітосанітарним правилам;

вміти: • використовувати знання і уміння під час проведення інспектування рослин, що ростуть на землях сільськогосподарського призначення, у розсадниках, садах, лісах, відкритому ґрунті, теплицях та в інших місцях, включаючи місця для зберігання, переробки і транспортні засоби для переміщення об'єктів регулювання;

• використовувати професійні спеціалізовані знання та уміння під час запровадження відповідно до законодавства термінових заходів для локалізації та ліквідації карантинних організмів та запобігання їх поширенню;

• виявляти і застосовувати термінові заходи для локалізації та/або ліквідації карантинних організмів з урахуванням фітосанітарного стану, екологічної ситуації і економічної доцільності;

• визначати рівень ризику, прийнятний для зарубіжних країн та зацікавлених партнерів;

• використовувати спеціалізовані знання під час проведення інспектування та фітосанітарної експертизи об'єктів регулювання;

• використовувати спеціалізовані знання під час здійснення координації моніторингу, виявлення та ідентифікації регульованих шкідливих організмів в Україні;

• розробляти проекти нормативно-правових актів у сфері карантину рослин; вести обліки бази даних та інформувати громадськість та зацікавлених партнерів про виявлення, наявність, поширення, локалізацію та за необхідності ліквідацію регульованих шкідливих організмів;

• поширювати інформацію у сфері карантину рослин серед населення щодо поширення та ідентифікації відповідних карантинних організмів;

• визначати і застосовувати різні засоби та заходи захисту рослин від шкідливих організмів з урахуванням фітосанітарного стану, прогнозів різної завчасності;

• використовувати спеціалізовані знання під час здійснення державного контролю за виконанням фітосанітарних заходів та використання біологічних об'єктів логічної ситуації і економічної доцільності;

• використовувати знання і уміння під час проведення інспектування рослин, що ростуть на землях сільськогосподарського призначення, у розсадниках, садах, лісах, відкритому ґрунті, теплицях та в інших місцях, включаючи місця для зберігання, переробки і транспортні засоби для переміщення об'єктів регулювання;

• використовувати професійні спеціалізовані знання та уміння під час запровадження відповідно до законодавства термінових заходів для локалізації та ліквідації карантинних організмів та запобігання їх поширенню;

• виявляти і застосувати термінові заходи для локалізації та/або ліквідації карантинних організмів з урахуванням фітосанітарного стану, екологічної ситуації і економічної доцільності;

• розробляти новітні фітосанітарні заходи та застосувати їх до об'єктів регулювання (продукції рослинного походження).

Набуття компетентностей:

Спеціальні (фахові предметні) компетентності (СК)

СК03. Здатність використовувати ефективні методики визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин.

СК04. Здатність розробляти прогностичні моделі та технологічні схеми забезпечення дотримання фітосанітарних вимог дистанційного і стаціонарного фітосанітарного моніторингу.

СК07. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією застосування засобів захисту рослин, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

СК08. Здатність обґрунтовувати методики з визначення та ідентифікації шкідливих організмів, проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за стадіями розвитку і етапами органогенезу рослин.

СК09. Здатність виявляти закономірності розвитку і поширення шкідливих організмів і розробляти науково-організаційні основи застосування заходів захисту рослин.

СК10. Здатність встановлювати та оцінювати сезонну і багаторічну динаміку чисельності регульованих шкідливих організмів та високоефективно застосовувати методи ліквідації шкідливих організмів у часі та просторі.

СК11. Готовність до проведення на рівні експерта самостійних спостережень та досліджень щодо фітосанітарного стану й ризиків занесення шкідливих організмів

СК12. Здатність застосовувати методики фітосанітарного моніторингу земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання

СК13. Здатність проводити відбір проб, їх аналіз та діагностику стану агробіоценозів під час інспектування виробничих посівів, засіяних імпортом посадковим матеріалом

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 12. Володіти інноваційними підходами та принципами при проведенні аналізу фітосанітарного ризику, досліджень із карантинними організмами, ідентифікації видового складу шкідливих організмів для груп товарів;

ПРН 13. Володіти професійними знаннями щодо фітосанітарної діагностики рослини і продукції рослинного походження, обґрунтовано застосовувати до них фітосанітарні засоби захисту;

ПРН 15. Обґрунтовувати доцільність проведення знезараження рослин та продукції рослинного походження;

ПРН 16. Володіти методиками організації й проведення систематичних обстежень земель сільськогосподарського призначення і земель лісового фонду, пунктів карантину рослин та прилеглої до них території, місць обігу рослин, продуктів рослинного походження та інших об'єктів регулювання; здійснювати державний контроль за дотриманням карантинного режиму і фітосанітарних заходів з карантину рослин під час вирощування, заготівлі,

вивезення, ввезення, транспортування, зберігання, перероблення, реалізації та використання підкарантинних матеріалів;

Місяці	Лекції	Годин	Практичні заняття	Годин	Самостійна робота	Годин
1	3	4	5	6	7	8
09	Лекція 1. Вступ до курсу. Шкідливість, шляхи проникнення і поширення. Потенційна небезпека. Аналіз можливої адаптації шкідливих видів України на території країн Європи, Азії та Америки.	2	Шкідники і хвороби рослин, як об'єкт карантину рослин	2	Методи виявлення та ідентифікації шкідників і хвороб. Систематика, географічне розповсюдження та шкодочинність. Біологічні та морфологічні особливості шкідників. Способи перенесення та розповсюдження. Фітосанітарні заходи.	5
09	Визначення статусу шкідливого організму в регіоні (МСФЗ №8). Мета визначення статусу шкідливого організму. Документовані дані про шкідливий організм. Статус шкідливого організму в регіоні.	2	Шкідники і хвороби зернових культур	2	Шкідники і хвороби зернових та культури, які вони пошкоджують та уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби зернових культур в умовах країн Європи, Азії, Америки тощо (за вибором студента)	5
09	Лекція 2. Вимоги до зон, вільних від шкідників (МСФЗ №4). Вимоги до зони, вільної від шкідника. Системи, що використовуються для встановлення факту відсутності шкідника.	2	Шкідники і хвороби кукурудзи	2	Шкідники і хвороби кукурудзи Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби кукурудзи в умовах країн Європи, Азії, Африки,	5

					Америци тощо (за вибором студента)	
09	Фітосанітарні заходи, спрямовані на збереження статусу зони, вільної від шкідників. Обстеження, що проводять для підтвердження збереження статусу зони, вільної від шкідників.	2	Шкідники і хвороби соняшнику	2	Шкідники і хвороби соняшнику: Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби соняшнику в умовах країн Європи, Азії, Америки тощо (за вибором студента)	5
09	Лекція 3. Аналіз ризиків, пов'язаних з регульованими некарантинними шкідниками. (МСФЗ № 21). Цільове призначення та офіційний контроль. Етапи аналізу ризиків, пов'язаних з регульованими некарантинними шкідниками. Ініціювання: Точки ініціювання. АРШ, що було ініційовано шляхом ідентифікації рослин для розсаджування, що можуть слугувати шляхом завезення РНКШ. АРШ ініційований шкідником.	2	Шкідники і хвороби бобових культур	2	Шкідники і хвороби бобових та культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби бобових культур в умовах країн світу (за вибором студента)	5
09	АРШ ініційований повторним вивченням чи переглядом фітосанітарної політики.	2	Шкідники і хвороби технічних культур	2	Шкідники і хвороби технічних та культури, які вони уражують.	5

	<p>Ідентифікація зони застосування АРШ. Етап 2: Оцінка ризиків, пов'язаних з шкідником. Розподіл шкідників за категоріями. Елементи розподілу на категорії. Визначення економічних впливів шкідника на цільове призначення рослини для розсаджування. Аналіз економічних наслідків</p> <p>Етап 3: Управління ризиками, пов'язаними із шкідниками</p>				Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби технічних культур в умовах країн світу (за вибором студента)	
10	Екологічне та економічне значення шкідників зернових, кукурудзи, соняшнику та бобових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	2	Шкідники і хвороби квіткових культур	2	Шкідники і хвороби квіткових та культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби квіткових культур в умовах країн світу (за вибором студента)	5
10	Екологічне та економічне значення шкідників квітково-декоративних, овочевих, бульб та коренеплодів, технічних культур України для країн Європи, Азії та Америки.	2	Шкідники і хвороби ягідних, плодових культур та цитрусових	2	Шкідники і хвороби ягідних, плодових та цитрусових і культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника	5

					хвороби в умовах країн світу (за вибором студента)	
10	Екологічне та економічне значення шкідників ягідних, плодових та цитрусових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	2	Шкідники і хвороби бульб та коренеплодів	2	Шкідники і хвороби бульб і коренеплодів та культури, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби бульб і коренеплодів в умовах країн світу (за вибором студента)	5
10	Екологічне та економічне значення шкідників лісових культур України для країн Європи, Азії та Америки.	2	Шкідники і хвороби лісових культур	2	Шкідники і хвороби лісових культур та види, які вони уражують. Аналіз можливої акліматизації одного виду шкідника та одного збудника хвороби лісових культур в умовах країн світу (за вибором студента)	5

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Навчально-методичне забезпечення

1. Сикало О.О., Чернега Т.О. Шкідливі організми України у міжнародній фітосанітарії, 2019. Методичні рекомендації для самостійної роботи студентів
2. Сикало О.О., Чернега Т.О., Дащенко А.В. Нормативні документи, що використовуються при викладанні дисциплін спеціальності «Захист і карантин рослин». – 2016. -346с.
3. Закон України «Про карантин рослин», прийнятий Верховною Радою України 30 червня 1993 р. № 3348-ХІІ. Та наступні його редакції.

Додаткова література

1. Глосарій фітосанітарних термінів, Додаток № 1: Керівництво за інтерпретацією і застосуванням концепції офіційної боротьби з регульованими шкідливими організмами, 2001 .ФАО, Рим .
2. ISPM №2: Структура аналізу фітосанітарного ризику, 2007. Rome, IPPC, FAO.
3. ISPM №11: Аналіз фітосанітарного ризику для карантинних шкідливих організмів, аналіз ризику для навколишнього середовища та ризику, що надається живими модифікованими організмами, 2004. Rome, IPPC, FAO.
4. ISPM № 21: Аналіз фітосанітарного ризику для регульованих карантинних шкідливих організмів, 2004. Rome, IPPC, FAO.

5. Міжнародна конвенція із захисту рослин, 1997 .ФАО, Рим
// https://www.eppo.int/ABOUT_EPPPO/convention/EPPPO_Conv_ru.pdf
6. МСФЗ № 1. Фітосанітарні принципи карантину та захисту рослин і застосування фітосанітарних заходів у міжнародній торгівлі, 2006. ФАО, Рим.
7. Пилипенко Л.А., Кудіна Ж.Д., Мар'юшкіна В.Я., Устінова А.Ф., Сикало О.О., Філатова Н.К., Демянець Н.А., Ярошенко Л.М. Аналіз фітосанітарного ризику в Україні. – К.: Колобіг, 2011. – 34с.
8. Конвенція про біологічному розмаїтті [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.cbd.int/doc/legal/cbd-ru.pdf>. Заголовок з екрану.
9. ЕОКЗР (2011) Стандарт ЕОКЗР РМ 1/2 (8). «Переліки ЄОКЗР А1 та А2 шкідливих організмів, рекомендованих для регулювання як карантинні шкідливі організми». У кн.: "Стандарти ЄОКЗР серії РМ 1 - Загальні фітосанітарні заходи", стор.5-17, ЄОКЗР, Париж (Франція).

Оглядові ресурси:

1. Європейська організації з карантину і захисту рослин (ЄОКЗР)
– Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards
2. Режим доступу: – Режим доступу: <https://www.eppo.int/index>
3. ФАО – Режим доступу: <https://www.ippc.int/ru/publications/76/> ;
4. Сайт Держпродспоживслужби України – Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/>
5. Фітосанітарія, контроль у сфері насінництва та розсадництва [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/fitosanitariya-kontrol-u-sferi-nasinnictva-ta-rozsadnictva>
6. Міністерство аграрної політики та продовольства – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua>
7. Міністерство захисту довкілля та навколишнього середовища – Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/>
8. Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні [Електронний ресурс]
– Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/content/derzhavniy-reestr-pesticidiv-i-agrohimikativ-dozvolenih-do-vikoristannya-v-ukraini-dopovnennya-z-01012017-zgidno-vimog-postanovi-kabinetu-ministriv-ukraini-vid-21112007--1328.html>
9. ПЕРЕЛІК регульованих шкідливих організмів [Електронний ресурс]
– Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-19#Text>

10. ПОРЯДОК офіційного встановлення та/або підтримання статусу місця виробництва або виробничої ділянки, вільних від регульованих шкідливих організмів, позбавлення такого статусу, його поновлення та інші умови офіційного встановлення місця виробництва або виробничої ділянки
[Електронний ресурс]

– Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE36152.html

11. Діагностичні протоколи

– Режим доступу: https://www.eppo.int/RESOURCES/eppo_standards/pm7_diagnostics

12. Стандарти з аналізу фітосанітарного

ризикі – Режим доступу: https://www.eppo.int/ACTIVITIES/plant_quarantine/pa_activities